

Vypořádací podíl v družstvu, forma rozhodnutí

K přidělu do nedělitelného fondu lze přihlížet pouze tehdy, byl-li zisk družstva převeden do nedělitelného fondu již k 31. prosinci roku, ve kterém zaniklo členství v družstvu, pozdější doplnění nedělitelného fondu je pro účely stanovení vypořádacího podílu navrhovatele, jehož členství v družstvu zaniklo v předešlém roce, bez významu.

Skutečnost, že soud nižšího stupně rozhodl o věci samé rozsudkem (ačkoliv měl rozhodnout usnesením), nezbavuje soud vyššího stupně povinnosti rozhodnout o opravném prostředku proti takovému rozhodnutí (o odvolání nebo o dovolání) usnesením. To, že soud rozhodl jinou - kvalitativně vyšší, leč v rozporu s procesním předpisem zvolenou - formou rozhodnutí, je vadou řízení, která nemá mít vliv na správnost rozhodnutí.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2479/2013, ze dne 20.2.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatele J. S., zastoupeného JUDr. K.U., advokátem, se sídlem v P., za účasti Družstva H., výrobní družstvo P., se sídlem v P., zastoupeného Mgr. I.Ž., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení 208.994,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 44 Cm 157/2007, o dovolání navrhovatele proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. března 2013, č. j. 14 Cmo 512/2011-175, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. března 2013, č. j. 14 Cmo 512/2011-175, se ruší a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 11. srpna 2011, č. j. 44 Cm 157/2007-130, zavázal Družstvo H., výrobní družstvo P. (dále jen „družstvo“) zaplatit navrhovateli 185.390,- Kč s úrokem z prodlení specifikovaným ve výroku rozsudku (výrok I.), zamítl „žalobu“ o zaplacení 23.604,- Kč s úrokem z prodlení (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení (výroky III. - V.).

Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem změnil výrok I. rozsudku soudu prvního stupně tak, že zamítl „žalobu“ o zaplacení 185.390,- Kč s úrokem z prodlení specifikovaným ve výroku rozsudku (první výrok), změnil výrok III. rozsudku soudu prvního stupně tak, že uložil „žalobci“ povinnost zaplatit státu na znalečném 2.224,- Kč (druhý výrok), a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (třetí výrok).

Soudy vyšly z toho, že:

1/ Mezi účastníky je nesporné, že členství navrhovatele v družstvu zaniklo dohodou dne 31. května 2002.

2/ Podle článku 18 bodu 3 stanov družstva je pro určení vypořádacího podílu rozhodný stav čistého obchodního jmění družstva podle účetní závěrky za rok, v němž členství zaniklo. Při určování výše vypořádacího podílu se nepřihlíží ke jmění, jež je v nedělitelném fondu. Rovněž se nepřihlíží k vkladům členů s kratším než ročním členstvím přede dnem, k němuž se roční účetní závěrka sestavuje.

3/ Členská schůze družstva konaná 28. dubna 2003 schválila účetní závěrku za rok 2002 a rozhodla, že „nerozdělený zisk družstva půjde do nedělitelného fondu“.

Soud prvního stupně uvedl, že při určení výše vypořádacího podílu navrhovatele se ztotožnil s jeho výpočtem bez přihlídnutí k převedení zisku družstva za rok 2002 do nedělitelného fondu, když tento výpočet odpovídá pravidlům pro určení výše vypořádacího podílu stanoveným v § 233 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), a znalec Ing. Michálek jej provedl též v souladu s článkem 18 bodem 2 stanov; vypořádací podíl tak činí 199.296,- Kč. Jelikož družstvo již navrhovateli zaplatilo na vypořádací podíl 13.906,- Kč, zavázal je soud doplatit navrhovateli částku 185.390,- Kč.

Odvolací soud naproti tomu konstatoval, že vypořádací podíl navrhovatele má nulovou výši, neboť družstvo v souladu se zákonem i svými stanovami převedlo po schválení účetní závěrky na základě rozhodnutí členské schůze zisk za rok 2002 do nedělitelného fondu, přičemž z ustanovení § 233 odst. 3 obch. zák. jasně vyplývá, že při určování výše vypořádacího podílu člena družstva se ke kapitálu, který je v nedělitelném fondu, nepřihlíží.

Takový postup družstva není dle názoru odvolacího soudu v rozporu s dobrými mravy ani se zásadou poctivého obchodního styku, neboť jde o postup v souladu se zákonem i stanovami družstva a stejně jako vůči navrhovateli družstvo postupovalo i vůči jiným odcházejícím členům v minulých letech, kdy byl zisk opakovaně ukládán do nedělitelného fondu.

Navrhovatel napadl rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, opíraje jeho přípustnost o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), uplatňuje dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu bylo v celém rozsahu zrušeno a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu se odchyluje od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (zejména rozsudků sp. zn. 29 Cdo 2285/2008 a sp. zn. 29 Odo 513/2005), podle níž má být vypořádání mezi družstvem a členem, jehož členství zaniklo, poctivé tak, aby hodnota vypořádacího podílu odpovídala hodnotě majetku připadajícího na jeho členský podíl. Dle názoru dovolatele projednávaná věc tímto způsobem posouzena nebyla, neboť znalec při výpočtu výše vypořádacího podílu vycházel „z čistého obchodního jmění (hodnot uvedených v účetní závěrce), nikoliv reálné hodnoty majetku družstva (čistého obchodního majetku)“.

Jelikož odvolací soud zamítl návrh na provedení důkazu doplněním znaleckého posudku, v němž by znalec při výpočtu vypořádacího podílu vycházel „z reálné hodnoty majetku (čistého obchodního majetku) družstva, nikoliv čistého obchodního jmění“, dle dovolatele tak zatížil řízení vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Dle dovolatele rozhodnutí členské schůze o převodu zisku do nedělitelného fondu odporuje stanovám, neboť ty v článku 33 určují výši nedělitelného fondu pevně stanovenou částkou, která již byla několikanásobně překročena, a proto další přiděl do tohoto fondu, nad stanovami určenou výši, je s nimi v rozporu.

Dovolatel zpochybňuje též správnost zápisu o konání členské schůze, který dle jeho názoru postrádá zákonné náležitosti a o doplnění nedělitelného fondu v něm není žádná zmínka. Dokument nazvaný „usnesení členské schůze konané dne 28. 4. 2003“ pak neobsahuje údaj o způsobu hlasování a chybí rovněž uvedení částky, o níž má být nedělitelný fond doplněn.

Postup družstva považuje dovolatel za odporující dobrým mravům a zásadě poctivého obchodního styku, neboť rozhodnutí o převodu zisku do nedělitelného fondu bylo učiněno v rozporu se zákonem a

stanovami s vědomím toho, že část těchto prostředků družstvo nebude muset vyplatit navrhovateli jako vypořádací podíl. Na tom pak nemůže ničeho změnit ani to, že stejným způsobem družstvo postupovalo i vůči jiným členům v minulosti.

Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. neboť napadené rozhodnutí závisí (mimo jiné) na řešení otázky výkladu ustanovení § 235 obch. zák. Dovolání je i důvodné.

Úvodem Nejvyšší soud podotýká, že se nezabýval námitkou, podle níž odvolací soud neprovedl důkaz navrhovaným doplněním znaleckého posudku, neboť dovolatel poukazuje na domnělou vadu řízení, jež však není způsobitelným dovolacím důvodem (srov. § 241a odst. 1 o. s. ř.), stejně jako výtkou zpochybňující platnost rozhodnutí členské schůze o schválení přidělu do nedělitelného fondu, neboť v projednávané věci nejde o řízení o vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze, ani o rejstříkové řízení, a tudíž v něm jeho platnost přezkoumávat nelze (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 1999, sp. zn. 1 Odon 101/97, uveřejněný pod číslem 5/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Podle ustanovení § 235 obch. zák. ve znění účinném k 31. květnu 2002 (pro věc rozhodném) platí, že družstvo je povinno při svém vzniku zřídit nedělitelný fond, nejméně ve výši 10 % zapisovaného základního kapitálu. Tento fond družstvo doplňuje, nejméně o 10 % ročního čistého zisku, a to až do doby, než výše nedělitelného fondu dosáhne částky rovnající se polovině zapisovaného základního kapitálu družstva. Stanovy mohou určit, že se vytváří vyšší nedělitelný fond nebo další zajišťovací fondy (odstavec 1). Nedělitelný fond se nesmí použít za trvání družstva k rozdělení mezi členy (odstavec 2).

K dovoláním otevřené otázce výkladu ustanovení § 235 obch. zák. Nejvyšší soud uvádí, že ustanovení § 235 obch. zák. sice stanoví pouze minimální výši nedělitelného fondu, a jeho další doplňování nad zákonný limit je obecně v dispozici družstva, nicméně v projednávané věci je pro družstvo závazná úprava ve stanovách (čl. 33 odst. 1), které výši nedělitelného fondu družstva určují pevnou částkou. V tomto směru jsou námitky dovolatele opodstatněné, v projednávané věci však - s ohledem na níže uvedené - nemají rozhodující význam.

Z ustanovení § 233 obch. zák., ve znění účinném k 31. květnu 2002 (pro věc rozhodném), vyplývá, že pro určení vypořádacího podílu je rozhodný stav vlastního kapitálu družstva podle účetní závěrky za rok, v němž členství zaniklo. Při určování výše vypořádacího podílu se nepřihlíží ke kapitálu, jenž je v nedělitelném fondu, a jestliže to vyplývá ze stanov, i v jiných zajišťovacích fondech. Rovněž se nepřihlíží k vkladům členů s kratším než ročním členstvím přede dnem, k němuž se řádná účetní závěrka sestavuje (odstavec 3). Ustanovení odstavců 2 až 4 se použijí, jen pokud stanovy neurčují jinak (odstavec 5).

Stanovy družstva upravují v článku 18 pravidla pro určení výše vypořádacího podílu (viz výše bod 2/), zákonný postup pro jeho určení se proto (s ohledem na § 233 odst. 5 obch. zák.) v projednávané věci neuplatní.

S odvolacím soudem lze souhlasit potud, že i dle stanov družstva se při určení výše vypořádacího podílu nepřihlíží ke jmění (kapitálu), jež je v nedělitelném fondu. V projednávané věci je však podstatné zejména určení doby, která je pro stav kapitálu družstva v nedělitelném fondu rozhodná.

Určuje-li článek 18 bod 3 stanov družstva, že pro stanovení výše vypořádacího podílu je rozhodný „stav čistého obchodního jmění družstva podle účetní závěrky za rok, v němž členství zaniklo“, jde v projednávané věci o majetkový stav družstva k 31. prosinci 2002, neboť k tomuto datu bylo družstvo dle zákona a stanov povinno sestavit řádnou účetní závěrku.

Pro určení částky, z níž se vypočítává vypořádací podíl dovolatele, jsou tak rozhodující údaje uvedené v účetní závěrce k 31. prosinci 2002; ke skutečností, nastalým poté, nelze přihlížet. Z časového hlediska již nelze přihlídnout k rozhodnutí členské schůze o převodu zisku za rok 2002 do nedělitelného fondu, neboť toto bylo přijato (až) 28. dubna 2003, tedy v době, která již není pro určení výše vypořádacího podílu navrhovatele rozhodná. Zpětná účinnost rozhodnutí členské schůze je přitom vyloučena (k tomu srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. září 2004, sp. zn. 29 Odo 1145/2003, uveřejněného v časopise Soudní Judikatura, číslo 10, ročník 2004, pod číslem 198, nebo ze dne 22. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 1939/2010).

Jinak řečeno, k přidělu do nedělitelného fondu v projednávané věci lze přihlížet pouze tehdy, byl-li zisk družstva převeden do nedělitelného fondu již k 31. prosinci 2002 (jedině tehdy mohl být v tomto fondu také účetně vykazován); pozdější doplnění nedělitelného fondu je pro účely stanovení vypořádacího podílu navrhovatele, jehož členství v družstvu zaniklo v roce 2002, bez významu.

Jelikož uvedené právní posouzení věci odvolacím soudem není správné a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil, aniž by se zabýval dalšími dovolacími námitkami, a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

Řízení v projednávané věci je svou povahou řízením nesporným (§ 9 odst. 3 písm. g/, § 120 odst. 2 a § 200e odst. 1 o. s. ř.), ve kterém soud rozhoduje usnesením (srov. § 200e odst. 1, odst. 3 větu druhou o. s. ř.).

Skutečnost, že soud nižšího stupně rozhodl o věci samé rozsudkem (ačkoliv měl rozhodnout usnesením), nezabavuje soud vyššího stupně povinnosti rozhodnout o opravném prostředku proti takovému rozhodnutí (o odvolání nebo o dovolání) usnesením. To, že soud rozhodl jinou - kvalitativně vyšší, leč v rozporu s procesním předpisem zvolenou - formou rozhodnutí, je vadou řízení, která nemohla mít vliv na správnost rozhodnutí (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 1999, sp. zn. 20 Cdo 1574/99, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 4, ročník 2000, pod číslem 45). Proto Nejvyšší soud i v této věci rozhodl o dovolání usnesením (§ 243f odst. 4 o. s. ř.).

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný. V novém rozhodnutí odvolací soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně nákladů řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 o. s. ř.).

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (od 1. ledna 2013) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)

- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)